

Vedrørende støtteordning ved dyrkning af udvalgte afgrøder i henhold til artikel 68

Jacobsen, Brian H.; Jensen, Carsten Lynge

Publication date:
2011

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Jacobsen, B. H., & Jensen, C. L., (2011). *Vedrørende støtteordning ved dyrkning af udvalgte afgrøder i henhold til artikel 68*, 5 s., dec. 19, 2011. FOI Udredning Nr. 2011/14
http://www.foi.life.ku.dk/Publikationer/FOI_serier/Udredninger.aspx

FOI Udredning

Vedrørende støtteordning ved
dyrkning af udvalgte afgrøder
i henhold til artikel 68

Brian H. Jacobsen
Carsten Lynge Jensen

FOI Udredning 2011 / 14

Vedrørende støtteordning ved dyrkning af udvalgte afgrøder i henhold til artikel 68

Forfatter: Brian H. Jacobsen, Carsten Lynge Jensen

Udarbejdet for FødevareErhverv i henhold til aftale mellem Fødevareøkonomisk Institut og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om myndighedsberedskab 2011

Fødevareøkonomisk Institut

Københavns Universitet

Rolighedsvej 25

1958 Frederiksberg

www.foi.life.ku.dk

Københavns Universitet
Fødevareøkonomisk Institut
Brian H. Jacobsen og Carsten Lynge Jensen

Vedrørende støtteordning ved dyrkning af udvalgte afgrøder i henhold til artikel 68

FødevareErhverv (FERV) har ved henvendelser senest i november 2011 anmodet om en satsberegning i relation til en række afgrøder, jf. bilag 1.

Baggrunden er, at der fra 2012 i forbindelse med revisionen af artikel 68-programmet påtænkes indført en ordning, hvorved der ydes støtte til udvalgte afgrøder. Støtten gives til vårafgrøder/to kimbladede afgrøder der antages at give en miljømæssige gevinst i form af lavere pesticidforbrug i forhold til traditionelle afgrøder.

Dækningsbidrag fra afgrøder

Ved opgørelse af indtjeningstabtages der udgangspunkt i dækningsbidrag II. Dækningsbidrag II er indtjeningen minus de variable omkostninger og omkostninger til arbejdskraft og maskiner ved anvendelse af maskinstation (se også Danmarks Statistik, 2010). Der antages således fuld aflønning af arbejdskraft og kapital.

I tabel 1 er dækningsbidrag II fra udvalgte afgrøder på listen omfattende ca. 110.000 ha sammenholdt med indtjeningen i mere traditionelle afgrøder der omfatter over 1,4 mio. ha. Der er således valgt de afgrøder, som omfatter det højeste areal i bilag 1. Grønkorn dyrkes på et relativt stort areal og det er alm. byg der blot høstes ved begyndende skridning. Dette kombineres med udlæg af fx rajgræs.

Hvad angår havre dyrkes dette primært til foder, mens vårhvede primært dyrkes til brødkorn. Dette betyder strenge krav til proteinindhold, men også at der via kontrakter kan opnås bedre salgspriser end til foderhvede.

Vårhvede vil være i direkte konkurrence med maltbyg og vinterhvede (se tabel 2). Maltbyg skal have et proteinindhold under 11 %, mens vårhvede til brød skal have et proteinindhold på 13-14 %. Dette påvirker krav til kvælstofgødskningen. Det antages her, at der ved dyrkning af vårhvede som brødhvede kan opnås en højere N-norm, hvilket skulle være muligt fra 2011 (Videnscenter, 2011).

Dyrkning af vårhvede skulle derfor ikke være en økonomisk belastning for andre afgrøder når normen kan være op til 160-183 kg N. Traditionelt har vårhvede været dyrket på lavbundsarealer.

Der findes ikke direkte kalkuler for hestebønner, men det vurderes her at salgsprisen er ca. 100-110 kr. pr. hkg og at udbyttet er ca. 40 hkg pr. ha. Det giver et dækningsbidrag II der typisk er lidt lavere end for markærter, som angivet i tabel 1.

Den højere brødhvedenorm betyder, at udbyttet i vårhvede kun vil ligge ca. 2 hkg under vårbyg. Det vurderes herefter, at de øgede omkostninger til udsæd, gødskning og tørring udgør i alt ca. 1.000 kr. pr. ha eller 13-18 kr. pr. hkg vårhvede der høstes (Videnscenter 2011).

Tabel 1. Dækningsbidrag II for udvalgte afgrøder (kr./ha)

Afgrøde/år	EB kode	2008	2009	2010	Gennemsnit
Støtteberettigede afgrøder (JB5)					
Havre	3	870	789	2.594	1.417
Markærtertil foder	30	1.282	999	1.607	1.296
Korn/bælgsæd ²⁾ (byg/ærte-helsæd)	7, 214, 215, 234				
Ler		927	1.879	905	1.237
Sand		-1.254	-238	-878	-790
Vårhvede	2	3.102	225	1.222	1.516
Vårraps	21			(1.600)	1.600
Fodersukkerroer ¹⁾	280		1.014	1.849	1.431
Hestebønner ³⁾	31				200-800
Vårkorn - grønkorn	230				< 1.000
Gul sennep	180	Ingen data	Ingen data	Ingen data	Ingen data
Ialt					
Ikke støtteberettigede afgrøder					
Vårbyg		1.819	39	2920	1593
Vinterbyg		2.943	353	4027	2441
Vinterraps		1.817	-611	2388	1198
Vinterhvede		4.256	1254	5450	3653
Vinterhvede (efter korn)		3.045	707	4351	2701
Gns.		2.776	348	3827	2317

¹⁾ Intern pris for foder (FE) er: 1,00 i 2008, 1,10 i 2009, 1,00 i 2010.

²⁾ Udbyttet i byg/ærte helsæd er kun 5.600 FE på lerjord i 2010, mens alle andre estimater er 6.700 FE/ha.

³⁾ Hestebønner_ Udbytte 40 hkg/ha og pris på 100-110 kr. pr. hkg og arb.+ maskin omk. på 3.200 kr. pr. ha.

Kilde : Budgetkalkuler, Videnscenter for landbrug. (flere årgange) og egne beregninger

Tabel 2. Dækningsbidrag II for vårhvede i forhold til vinterhvede og maltbyg

Afgrøde/år	EB-kode	2008	2009	2010	Gennemsnit
Støtteberettigede afgrøder					
Vårhvede (brød)	6				Ca. 2.300
Ikke støtteberettigede afgrøder					
Vinterhvede		4.256	1.254	5.450	3.653
Vinterhvede (efter korn)		3.045	707	4.351	2.701
Maltbyg		4.492	1.928	3.696	3.372

Kilde : Budgetkalkuler, Videnscenter for landbrug. (flere årgange)

Vårkorn–grønkorn har efter vores oplysninger et udbytte og indtjening, der er noget lavere end vårbyg – helsæd, hvorfor det antages at dækningsbidraget er under 1.000 kr. pr. ha.

Indtjeningen på korn er angivet på lerjord. Der vil på sandjord uden vanding typisk opnås et lavere dækningsbidrag både for de nuværende afgrøder og for de nye støtteberettigede afgrøder. Når vanding tillades vil dækningsbidrag II efter omkostninger til vanding, i flere tilfælde, være lavere end angivet for korn. For at vurdere om de nye støtteberettigede afgrøder vil have et anderledes støttebehov på sandjord er ikke undersøgt nærmere. Dog fremgår det at fx indtjeningen fra byg/ærtehelsæd er negativ på sandjord.

De resterende afgrøder omfatter typisk under 1.000 ha og det vil være meget usikkert og ressourcekrævende, at fremskaffe dækningsbidragskalkuler for disse afgrøder da Videnscenteret for Landbrug heller ikke har tal for disse afgrøder. Det vurderes ikke som sandsynligt, at disse afgrøder ved en mindre tilskud pr. ha pludselig vil blive dyrket i et meget stort omfang.

Hvilket areal får støtte?

Støtten skal kompensere for det potentielle indtjeningstab, der er forbundet med at dyrke én af de udvalgte støtteberettigede afgrøder, jf. bilag 1 ift. en substitutafgrøde (fx vinterhvede, raps, majs). Der lægges op til at en vis procentdel (fx 20 eller 15 pct.) af bedriften skal være dyrket med en af de udvalgte støtteberettigede afgrøder, for at man kan modtage støtten. Støtten ydes herefter til det antal hektar der ligger udover denne grænse (fx 20%). Dette betyder, at en bedrift på 100 ha, der har 30 ha med støtteberettigede afgrøder kun får støtte for de 10 ha.

Spørgsmålet er herefter, om bedriften fuldt ud skal kompensere for indkomsttabet eller det blot skal give et incitament til at dyrke disse afgrøder. I dette eksempel vil fuld compensation betyde, at støtten skal være 3 gange så høj som tabet pr. ha pr. år for at kompensere for det samlede indkomsttab. Hvilken faktor det årlige tab eventuelt skulle ganges med vil variere og vil være mindst, hvor der er tale om en stor andel støtteberettigede afgrøder og størst, hvor der fx gives tilskud til 1 ha fordi der dyrkes 21 ha med støtteberettigede afgrøder. En anden tilgang vil være at reducere arealomfang inden der gives tilskud. Såfremt færre afgrøder er omfattet af ordningen, så kan det ovevejes af en reduktion i det arealomfang der skal til for at opnå støtte.

En tidligere analyse relateret til 2-kimblade afgrøder viste, at de støtteberettigede afgrøder dyrkes på ca. 122.000 ha og at støtte med en grænse på 20% vil blive givet til ca. 21.000 ha. Det dyrkede areal er således næsten 6 gange så stort som det areal der støttes. Støtten vil typisk ikke markant forbedre bedriftenes indtjening, men vil kunne bidrage til et skifte mod et mere alsidigt sædskifte.

Afrunding

Som det fremgår af tabel 1 så ligger dækningsbidrag II for et traditionelt lerjords sædskifte ca. 1.000 kr. højere end for afgrøder som havre og ærter. Tilsvarende viser tabel II, at dækningsbidrag II for vårhvede er ca. 1.000 kr. lavere end indtjeningen ved alternativer, som maltbyg og vinterhvede. Set i forhold til ensidig dyrkning af fx vårbyg er indtjeningstab ved de udvalgte afgrøder mindre.

Såfremt støtten kun gives til det areal der ligger udover 20% bliver den reelle støtte pr. bedrift typisk begrænset. Ordningen vil således animere til, at bedrifter omlægger en stor andel af deres sædskifte til de tilskudsgivende afgrøder, såfremt de ønsker at opnå et større tilskud.

Kilde

Danmarks Statistik (2010). Regnskabsstatistik for landbrug 2009. Danmarks Statistik.

Van Veldhuizen, H. (2011). Er der en fremtid for havefrø i Danmark ?. Plantekongres 2011.

http://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Plantekongres/Sider/pl_plk_2011_resume_A2-1_Henning_van_Veldhuizen.pdf?List=%7B872da5b4-2926-40fc-902f-96416f83b885%7D&download=true

Videnscenteret (2010). Budgetkalkuler. Flere årgange.

Videnscenteret (2010). Indtjening i vårhvede.

http://www.landbrugsinfo.dk/Oekonomi/Produktionsoekonomi/Planteavl/Analyser-og-beregninger/Sider/pl_10_087.aspx

Videnscenteret (2011). Overvej vårhvede til brød.

http://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Afgroeder/Korn/Vaarhvede/Sider/pl_pn_11_272.aspx

Vinter, F. P. (2011). Vedrørende miljøgevinsten ved støtteordning til sædskifte i forbindelse med revision af art. 68 programmet. Notat. 20.7.2011. Det nationale center på Århus Universitet.

Bilag 1

Kategori	Afgroede	EB-kode	N-norm 2010/11, kg N/ha	Areal 2010, ha		Pct. økologisk areal
				Areal i alt	Økologisk areal	
Vårkorn	Vårhvede	2	103-121	13841	5627	41%
	Havre	3	83-102	42449	7699	18%
	Vårhvede, brødhvede	6	160-183	Inkluderet i vårhvede (EB-kode 2)		
	Korn/bælgsæd max. 50% bælgsæd	7	53-66	4098	4013	98%
Vårraps	Vårraps	21	105-120	1381	22	2%
Bælgfrugter	Ærter	30	0	8580	1561	18%
	Hestebønner	31	0	1062	805	76%
Rødder	Gul sennep	180	104-119	345	27	8%
Blandsæd	Korn+bælgsæd, helsæd, max 50% bælgsæd	214	50-67	6837	3707	54%
	Ærtehelsæd	215	0	5439	2630	48%
Korn	Vårkorn, grønkorn	230	94-110	24322	2505	10%
	Korn/bælgsæd, grønkorn, max 50% bælgsæd	234	56-72	1340	508	38%
Roer	Fodersukkerroer	280	170-183	4085	28	1%

Kilde : Vinter (2011).